

Memo van de gedeputeerde

M.J.G. Spierings

Gedeputeerde Energie, Circulaire economie en Milieu

Onderwerp

Persbericht Enexis over knelpunten grootverbruikers elektriciteit

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag informeren over het bijgevoegde persbericht van Enexis Netbeheer. Hierin staat dat zij op vijf stations in hun verzorgingsgebied een mogelijk tekort voorzien aan transportcapaciteit voor grootschalige afnemers. Dat betekent dat nieuwe, grootzakelijke klanten in dit gebied nog wel aangesloten kunnen worden, maar dat de maximale capaciteit van de betreffende stations bijna bereikt is. Twee van deze vijf stations liggen in de provincie Noord-Brabant: Eindhoven-West en Hapert. Naast het persbericht van Enexis is ook een eerste gezamenlijke reactie van de provincie en de Metropoolregio Eindhoven (MRE) toegevoegd.

Met vriendelijke groet,

M.J.G. Spierings

Datum

4 april 2022

Documentnummer

5056389

Aan

Provinciale Staten van
Noord-Brabant

Kopie aan

Van

Telefoon

Email

mspierings@brabant.nl

Bijlage(n)

Enexis Netbeheer verwacht knelpunten voor grootverbruik elektriciteit

Enexis Netbeheer verwacht op vijf stations in haar verzorgingsgebied een tekort aan transportcapaciteit voor grootzakelijke afnemers van elektriciteit. Om die reden doet Enexis per 4 april melding van 'dreigende transportschaarste voor afname' op deze stations. Dat betekent dat we nieuwe, grootzakelijke klanten in dit gebied nog wel kunnen aansluiten op het elektriciteitsnet, maar dat de maximale capaciteit van de betreffende stations bijna bereikt is. Het gaat momenteel om drie stations in Drenthe (Zeijerveen, Beilen, Meppel) en twee stations in Noord-Brabant (Eindhoven-West en Hapert). Het is de eerste keer dat Enexis Netbeheer hiermee te maken heeft.

Als gevolg van de energietransitie neemt het belang van elektriciteit snel toe. Het aantal elektrische auto's en elektrische warmtepompen in gasloze nieuwbouwwoningen groeit snel en ook de industrie elektrificeert steeds vaker. Het elektriciteitsnet is daar in het verleden niet voor ontworpen. Als gevolg hiervan zien we dat ons elektriciteitsnet op verschillende plekken de maximale capaciteit nadert. We kampen al langer met te weinig transportcapaciteit voor partijen die veel duurzaam opgewekte energie willen terugleveren. Nu zien we bij een aantal stations ook voor grootschalige afname van elektriciteit knelpunten ontstaan.

Dreigende schaarste voor afname Op dit moment is er op de betreffende stations nog ruimte voor het aansluiten van nieuwe, grootzakelijke klanten of klanten die een zwaardere aansluiting willen, bijvoorbeeld vanwege een uitbreiding. Of (en wanneer) er op de betreffende vijf stations ook sprake gaat zijn van daadwerkelijke schaarste voor afname, is afhankelijk van de snelheid en grootte van de vraag uit de markt en daardoor lastig te voorspellen.

Geen gevolgen kleinverbruikers

Wanneer de laatste capaciteit op een station vergeven is, dan is de impact groot. In dat scenario komen aanvragen van grootzakelijke klanten voor een nieuwe of zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet op de wachtlijst. Deze kunnen pas aangesloten worden als er extra netcapaciteit bij komt. Voor kleinverbruikers (zoals particulieren) en woningbouw heeft dit vooralsnog geen gevolgen. Enexis Netbeheer houdt bij de berekeningen rondom de netcapaciteit rekening met een groei van de huidige afname. Daar vallen ook nieuwbouwwoningen onder, of particulieren die een zwaardere aansluiting willen.

Extra capaciteit creëren

Enexis probeert transportschaarste voor afname zo lang mogelijk te voorkomen door proactief te investeren in het elektriciteitsnet. Vorig jaar heeft Enexis de totale capaciteit van het elektriciteitsnet met meer dan tien procent uitgebreid. En ook de komende jaren is dat het doel. Daarnaast kijken we naar oplossingen die eraan bijdragen dat we zo efficiënt mogelijk omgaan met de beschikbare capaciteit. Maar de vraag naar elektriciteit groeit in de energietransitie sneller dan het tempo waarmee de elektriciteitsnetten kunnen worden uitgebreid. De dreigende transportschaarste voor afname op de vijf stations in Drenthe en Noord-Brabant is daar het gevolg van.

Oproep tot prioriteringskader

Om de schaarse hoeveelheid mensen en middelen voor de uitbreiding van het elektriciteitsnet zo effectief mogelijk in te zetten, pleit Enexis voor een prioriteringskader. We doen hiermee een appèl aan overheden om snel een dergelijk kader op te stellen. Want prioritering van uitbreidingswerkzaamheden is hard nodig om de komende jaren duidelijke keuzes te kunnen maken over wat de netbeheerders eerst moeten doen, en wat later kan. Zodat in tijden van beperkte netcapaciteit de projecten met de meeste maatschappelijke waarde voorrang kunnen krijgen. Daarbij zou het Rijk ook kunnen kijken naar de modernisering van de huidige methode voor het bepalen van de volgorde van klantaansluitingen, het zogenaamde *first come, first serve*-principe.

De capaciteitskaart van het Nederlandse elektriciteitsnet [is hier te vinden](#).

Communicatielijnen van provincie en MRE over dreigende afnameschaarste

Dat bij twee elektriciteitsstations in Zuidoost-Brabant er een dreigende afnameschaarste is, is als een onaangename verrassing gekomen voor de provincie Noord-Brabant en de Metropool Regio Eindhoven (MRE). Dit betekent dat bedrijven die veel elektriciteit nodig hebben, nog maar beperkte ruimte hebben voor nieuwe elektriciteitsaansluitingen. En dit midden in een van de drie mainports van BV Nederland: Brainport!

Het mogelijk niet aan kunnen sluiten van bedrijven in de nabije toekomst (of het vergroten van een bestaande aansluiting) raakt die bedrijven direct. Maar de gevolgen strekken zich veel verder uit. De werkgelegenheid staat onder druk, niet alleen bij het betrokken bedrijf, maar vanwege de onderlinge relaties (toelevering) wellicht ook bij andere bedrijven. En daarnaast staat ook de voortgang van de energietransitie onder druk als bedrijven niet kunnen kiezen voor elektrificatie om van het aardgas af te komen.

Wat de provincie Noord-Brabant en MRE betreft moeten de investeringen in het elektriciteitsnetwerk van zowel Enexis als Tennet versneld worden om afnameschaarste te voorkomen.

Enexis, de provincie en MRE hebben in reactie op de dreigende afnameschaarste besloten tot de volgende drie gezamenlijke acties:

- Zogenaamde congestiemanagement voor de korte termijn, waarbij met partijen in een gebied oplossingen worden gezocht en gerealiseerd om het bestaande net zo efficiënt mogelijk te gebruiken en de opwek en het gebruik van elektriciteit bij elkaar te brengen. Hierbij kan de tijdelijke opslag van elektriciteit ook een rol spelen. Dergelijke oplossingen kunnen ervoor zorgen dat het elektriciteitsnetwerk 'ontlast' wordt.
- Parallel daaraan brengen de provincie, MRE/gemeenten en Enexis toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in beeld en zorgen via programmering en prioritering (vanuit hun eigen bevoegdheden) voor een goede procesmatige afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en de verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnet.
- Enexis en overheden zorgen voor een goed inzicht in de verwachte ontwikkelingen en Enexis doet uiterste inspanningen om een betrouwbaar beeld op langere termijn te geven van verwachte ontwikkeling van transportschaarste.

De inschatting van Enexis is dat deze acties weliswaar enige verlichting kunnen bieden, maar niet kunnen voorkomen dat waarschijnlijk binnen afzienbare termijn de maximale capaciteit van de twee elektriciteitsstations bereikt wordt en nieuwe aanvragen voor grote aansluitingen op een reservelijst komen.

Het afstemmen van ruimtelijke ontwikkelingen (via het ruimtelijk beleid) en investeringen in het elektriciteitsnetwerk is een indirecte manier van programmeren. De ontwikkelingen in de energietransitie gaan snel en vergen een directere manier van sturing. Het rijk moet ervoor zorgen dat het 'first come, first serve' principe als verplichte werkwijze voor de netbeheerders wordt vervangen door een werkwijze waarin netbeheerders en overheden ieder vanuit zijn/haar eigen verantwoordelijkheid, gezamenlijk bepalen welke ontwikkeling waar een aansluiting krijgt dan wel waar welke investeringen in het netwerk plaats gaan vinden.